

Κουβέντες με τον παπα-Χρυσόστομο

/ [Πεμπτουσία](#)

Image not found or type unknown

[Titles10_mesa](#)

[pinelopi_delta_pemp](#)

Ο Αποστόλης της έκανε νόημα ερωτηματικό. Του έγνεψε όχι και μπήκε στην κάμαρά της.

– Μη σηκωθείς, είπε του Γιωβάν, που ανήσυχος την κοίταζε. Θα ‘ρθουν όπου και να ‘ναι τα παιδιά. Ας μεταπούν στα σπίτια τους πως είσαι άρρωστος...

Το χρώμα του δεν είχε συνέλθει. Χαμηλόφωνα τη ρώτησε:

– Σε χτύπησαν, κυρία Ηλέκτρα;

– Όχι, όχι, παιδί μου.

– Και ο παπάς;

– Τώρα!... Πού!... Είναι τόση ώρα που έφυγε! του αποκρίθηκε κείνη. Ο Γιωβάν δε ρώτησε άλλο. Δυσκολεύονταν να ρωτήσει, όταν νόμιζε πως κάτι του κρύβουν. Μα με τον νου του γύρευε να μαντέψει πότε και από πού είχε φύγει ο παπάς, χωρίς να τον δουν οι Βούλγαροι που ήταν στο δρόμο. Αυτός είχε σκαρφαλώσει από τον αχυρώνα για να μπει στο σχολείο. Μα ο παπάς μπορούσε άραγε να βγει από κει; Και ίσα το δικό του μικρό κορμί, που χώνουνταν παντού, και του παπα το μαύρο ράσο, το μακρύ, και το καλυμμαύκι; Ήλθαν τα παιδιά, έκαναν το μάθημα, και σαν τελείωσε, άρχισε το λογοντιό. Είχαν έλθει, λέει, ξυλοκόποι στο χωριό. Το ήξερε όμως ο Θανάσης πως ήταν κομιτατζήδες... Και η Ευαγγελία το ‘ξερε, και ο Πασχάλης, και η Μαλαματή, και η Μόρφω, και ο Λάζαρος...

Τους διέκοψε η κυρία Ηλέκτρα:

– Και αν το ξέρετε, καλύτερα να το ξεχάσετε, παιδιά μου, τους είπε. Οι Βούλγαροι στο χωριό μας είναι πολλοί κι εμείς λίγοι. Το μάθημά σας, τη δουλειά μας, και λίγα λόγια.

– Γύρευαν ένα παπά... της ψιθύρισε η Μαλαματή.

– Καλά, ας πήγαιναν στον παπα-Ηλία. Εμείς εκκλησία δεν έχουμε, ούτε παπά δικό μας, είπε η δασκάλισσα.

Και με το χαμόγελο ξαπέστειλε τα παιδιά κι έκλεισε την εξώπορτα.

Η κυρία Ηλέκτρα κάθισε σ' ένα θρανίο, τα χέρια ενωμένα μπροστά της, και άκουε. Κάθε τόσο κοίταζε τ' ωρολόγι της. Πέρασε ένα τέταρτο. Πέρασε μισή ώρα. Τότε έσβησε το κερί της και σίμωσε το κλειστό παράθυρο. Τίποτα δεν ακούουνταν. Ψηλαφητά, ακολουθώντας τον τοίχο, βρήκε την πόρτα, βγήκε από την τάξη και μπήκε στο σκοτεινό μαγειρειό.

– Αποστόλη... ψιθύρισε.

– Εδώ είμαι, της αποκρίθηκε επίσης σιγά εκείνος. Όλα καλά... έξω ερημιά... Κι εκείνος έτοιμος...

– Του έδωσες τροφή;

– Ναι! Και καθώς μου είπες, ψωμί και τυρί για τον δρόμο. Δε θέλει άλλο. Έχει, λέγει, χρήματα.

– Έλα λοιπόν. Ν' ανάψω; Δε βλέπω τίποτα.

[Makedonikos_mesa](#)

– Εγώ βλέπω. Μην ανάψεις, κυρία Ηλέκτρα. Μόνο βοήθα. Μάζεψα την άμμο.

Image not found or type unknown

Ψάχνοντας χάμω μπρος στο τζάκι βρήκε ο

Αποστόλης ένα τραχύ ξύλο μες στο σανίδι του πατώματος. Το έβγαλε χωρίς κρότο και ξεσκέπασε έναν χαλκά.

- Ελάτε τώρα... σιγά... μην τρίζει... ψιθύρισε.

Μαζί έπιασαν τον χαλκά και σήκωσαν μια καταπακτή.

- Καλά... είπε χαμηλόφωνα μια φωνή από την τρύπα. Έρχομαι.

- Τύλιξε το ράσο του στη σκάλα, μην τρίζει... παρήγγειλε ο Αποστόλης.

Και πιάνοντας τις άκρες της ανεμόσκαλας, που ανέβαινε από την τρύπα, τις ακούμπησε αθόρυβα στο άνοιγμα της καταπακτής.

Ανέβηκε ο παπάς και στα σκοτεινά τράβηξαν τη σκάλα και ξανάκλεισαν την καταπακτή. Και πάλι δεν άναψαν φως. Ψάχνοντας, πήρε ο παπάς τα χέρια της δασκάλισσας και τα φίλησε. Συγκινημένη του είπε κείνη:

- Φορείτε το φέσι;

- Το φορώ. Και το αντερί φορώ, και τη ζιάκα και τις κουντούρες. Μόνο έναν σάκο δώσ' μου, να βάλω το ράσο και το καλυμμαύκι μου μέσα.

- Θα σου τα ετοιμάσω εγώ, είπε ο Αποστόλης. Έχω και το ραγάζι που θα τα σκεπάσει. Δώσε μού τα.

Στα σκοτεινά, όσο στην τάξη μέσα ετοίμαζε ο Αποστόλης, χωρίς φως κι αυτός, τον σάκο με τα ρούχα, η κυρία Ηλέκτρα άκουε τις τελευταίες οδηγίες του παπά.

- Τα τουφέκια να τα στείλει το Κέντρο από τα Γιαννιτσά. Πιότερος κίνδυνος είναι τα Βουλγαροχώρια παρά τα τούρκικα καρακόλια. Πονηρεύονται περισσότερο οι Βούλγαροι. Έπειτα, ξέρουν καλά τη δουλειά τους οι αγωγιάτες μας. Να είναι μονάχα μεγάλα τα δέματά τους από ραγάζι. Χρειάζεται άλλωστε πολύ χόρτο για τη σκεπή του σπιτιού μου και για άλλα σπίτια της ενορίας μου. Και ξέρουν αυτοί να τα τυλίγουν και να τα κρύβουν καλά τα όπλα μες στο χόρτο.

- Και για τον Στενημαχίτη, που μου είπατε, τον Μανόλη; Πως να σας μηνύσω;

- Ξέρω 'γω, παιδί μου;... Αυτός θα γυρεύει τους δολοφόνους του Τέχοβου. Αν τους βρει, δε θα γλιτώσουν. Μην τον πιάσουν μονάχα!

- Οι Βούλγαροι;

- Και οι Τούρκοι για τον φόνο του Σταυράκη. Δε θα τον είδε, λες, κανένας, και δε θα τον μαρτυρήσει, που τον σκότωσε μέρα μεσημέρι στο κέντρο της Θεσσαλονίκης; Βέβαια τον είχαν πολύ άχτι οι δικοί μας, τον Βούλγαρο τον

Σταυράκη. Και πολλούς χαντάκωσε και πρόδωσε, που πέρασαν από το χάνι του. Και μπορούσε να μας κάνει ακόμα πολύ κακό αν δεν τον εξουδετέρωνε ο Μανόλης ο Στενημαχίτης. Μα ήταν πολύ επικίνδυνο αυτό που έκανε!

– Τα παλικάρια δε λογαριάζουν. Ούτε σεις δε λογαριάζετε, δάσκαλε. Έπειτα, πέρασαν και δυο μήνες από τότε που τον σκότωσε...

– Ναι! Μα να ξέραμε τουλάχιστον πού βρίσκεται! Σε ποιανού καπεταναίου σώμα άραγε να πήγε;...

– Και αν έλθει, τι να του πω; ρώτησε η κυρία Ηλέκτρα.

– Να τον στείλεις στην Κρυφή του Βάλτου και να περιμένει εκεί να του στείλω εγώ οδηγίες. Κι εμένα μου στέλνεις ένα τυρί δώρο τάχα. Θα καταλάβω πως τον είδες...

Ο Αποστόλης μπήκε μέσα, σιγά σιγά:

– Έτοιμος ο σάκος, ψιθύρισε. Πάμε, δάσκαλε.

Ο παπάς σηκώθηκε:

– Καλά Χριστούγεννα, παιδί μου, είπε της κυρίας Ηλέκτρας.

– Στο καλό, πάτερ Χρυσόστομε, μουρμούρισε εκείνη.

Αθόρυβα άνοιξε την πόρτα και βγήκαν οι τρεις στην αυλή.

Ο Αποστόλης μονάχος βγήκε στον δρόμο, κατόπτευσε εδώ κι εκεί, και πάλι μπήκε στην αυλή.

– Ελεύθερα, είπε. Πάμε στην Πέτρα; ρώτησε.

– Όχι στους Αποστόλους. Έχω αφήσει εκεί πλάβα... αποκρίθηκε ο παπάς.

Μια στιγμή στάθηκε η κυρία Ηλέκτρα στημισόκλειστη εξώπορτα, κοιτάζοντας τις δυο σκιές που χάνουνταν στο σκοτάδι. Ύστερα κλείδωσε την πόρτα και μπήκε στο σχολείο.

Ο Αποστόλης με τον παπα-Χρυσόστομο μπαίνουν στον Βάλτο· κι ο ιερέας ζητάει να στείλουν βοήθεια.

– Να πεις πως τα χωριά είναι αφημένα στην τύχη τους. Όλα αυτά τα χωριά της ανατολικής μεριάς του Βάλτου. Το Πέτροβο είναι δικό μας. Ο παπα-Μανόλης, όσο ζει, και αυτός ο χωρικός ο Ιβάν Ίλκας, το βαστούν στα χέρια τους, τ' ορίζουν. Και είναι ηρωικό! Δεν κοτά να σιμώσει βουλγάρικο σώμα. Μα τ' άλλα, Μπόζετς,

Κουρφάλια, Ράμελ, Λιβάτοβο, Λίτοβο, όλα αυτά τα χωριά είναι εστίες βουλγάρικες. Όσο ήταν στο Τσέκρι ο καπετάν Νικηφόρος, έβγαινε τις νύχτες, πήγαινε στα χωριά, εγκαρδίωνε τους Πατριαρχικούς, είχαμε ένα στήριγμα. Τώρα είμαστε αφημένοι στην τύχη μας.

– Θα του το πω, πάτερ Χρυσόστομε.

[Garefis_mesa](#) Πες του να έλθει ή να μας στείλει κανένα παλικάρι αρχηγό, που να επιβάλλεται κιόλα... Σα να πούμε, τον καπετάν Εντεροβγάλη.

Image not found or type unknown

– Ποιος είναι αυτός; Δεν τον είδα στο Βάλτο.

– Δε λέγεται έτσι. Έτσι τον λεν οι τρομοκρατημένοι Βούλγαροι. Κανέναν δε φαίνεται να τον είδε κι όμως υπάρχει και δουλεύει. Οι δικοί μας λεν πως αναστήθηκε ο καπετάν Γαρέφης, οι Βούλγαροι τον λεν Εντεροβγάλη. Κι όμως το κάνει πολύ παστρικά. Μια μαχαιριά στην καρδιά του κάθε δολοφόνου, και ποιος τον είδε, ποιος τον ξέρει. Ξεπάστρεψε αρχικομιτατζήδες ως απάνω στο Γευγελί, στη Γουμενίτσα, στο Τοσίλοβο, έναν έναν, φονιάδες βουτημένους στο αίμα. Και όμως, σώμα ανταρτικό δικό μας δεν έχει εκεί...

– Μην είναι ο καπετάν Ματαπάς;

– Όχι! Ο Ματαπάς είναι στον Όλυμπο. Και μου είπε... κάποιος που ξέρει, πως αυτούς τους κομιτατζήδες, τους σκότωσε από εκδίκηση αυτός ο ψευτο-Γαρέφης. Ένα τέτοιο παλικάρι να το είχαμε στα ανατολικά χωριά μας, θα σωζόμασταν.

– Ο καπετάν Μανόλης ο Κατσαρός, δεν είναι παλικάρι;

– Καλό, πολύ καλό παλικάρι, είπε ο πάτερ Χρυσόστομος. Μα δεν προφθαίνει και τα βόρεια και τ' ανατολικά χωριά και δεν έχει αρκετούς άντρες. Πρέπει να φυλάξει τον Βάλτο από δω, μην κατέβουν καμιά ώρα οι Βούλγαροι από του Αλήμπεη τη

Λάκκα, όπως το 'καναν σαν τους χτύπησε ο καπετάν Παναγιώτης.

Άκουσε την αφήγηση της ιστορίας

%baltos10_Xrysostomos%

Τα σκίτσα των Μακεδονομάχων είναι του [Κώστα Βουτσά](#)